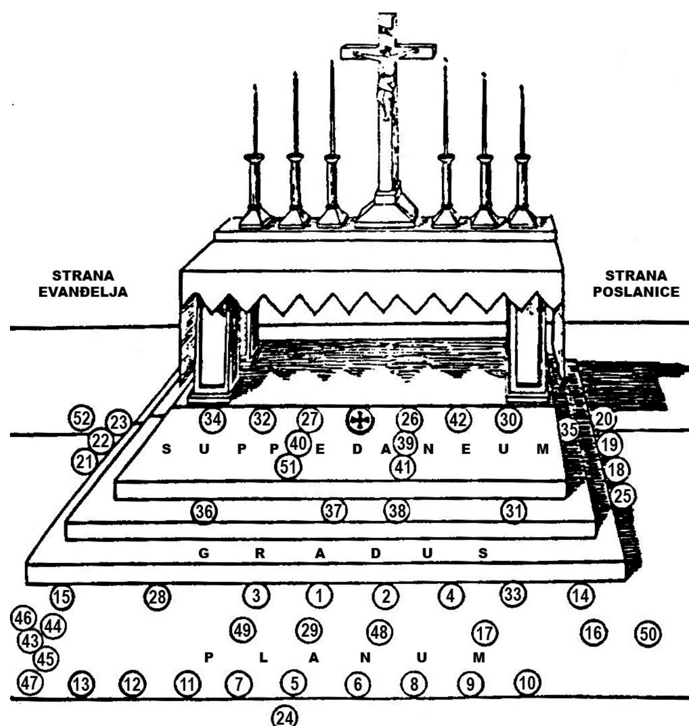
MINISTRIRANJE KOD PJEVANE SVETE MISE

Oznake položaja ministranata. Brojevi navedeni u zagradama odnose se na ovu skicu.

Uvodne napomene

Kod pjevane svete Mise ministriraju **dva akolita** (ministranti sa svijećama), **ceremonijar** i **kadioničar.** Kod svečanijih slavlja mogu sudjelovati i **svjetlonoše.**

Ceremonijar je odgovoran za ispravno odvijanje cjelokupne službe; zbog toga svi poslužitelji trebaju slušati njegove upute. Osim toga, ceremonijar treba pravovremeno prirediti sve što je potrebno za svetu Misu: *kalež,* koji stoji (pokriven velom) već prije početka Mise na sredini oltara, na rasprostrtomu korporalu; *misal,* u kojemu treba prethodno vrpcama označiti potrebne stranice, i koji stoji otvoren na mjestu misnog *Introitusa* na stalku na strani Poslanice; zatim *Knjigu poslanica (epistolar),* ukoliko netko pjeva poslanicu na narodnom jeziku; nadalje, *posudice s vinom i vodom, vodu za pranje ruku i ubrus,* te *zvonce.* **Na oltaru** moraju gorjeti barem *četiri svijeće.* Na njega spada i pomaganje kod oblačenja svećenika.

Na nekim mjestima je običaj staviti *tamjan* u kadionicu prije izlaska iz sakristije. U tome slučaju, nakon što se svećenik obuče za Misu, k njemu pristupa ceremonijar s kadioničarom te ga riječima *Benedicite, Pater reverende* zamoli da stavi tamjan.

Kadioničar treba za vrijeme Mise lagano njihati kadionicu, te je donijeti do ceremonijara i svećenika kada treba staviti tamjan: to jest, nakon pristupnih molitava, za Evanđelje i za prinos darova. Za vrijeme podizanja (kod Pretvorbe) kadioničar sâm kadi, nakon što mu ceremonijar stavi tamjan u kadionicu. Osim toga, kadioničar vodi brigu o tome da u kadionici uvijek bude dovoljno užarenih ugljena.

Akoliti nose svijeće, a ostalo čine kao poslužitelji u tihoj Misi. Svećeniku odgovaraju samo na molitve koje (tiho) recitira; na molitve koje svećenik pjeva (npr. *Dominus vobiscum*) odgovaraju pjevači (zbor).

Odlazak do oltara

Ceremonijar (C)

Kad je vrijeme za polazak, C daje znak svećeniku tihim naklonom glave, zajedno se s njime okrene prema **Raspelu,** pred njim duboko *nakloni* glavu te odlazi neposredno ispred svećenika (iza dvojice akolita) prema oltaru; prilikom izlaska iz sakristije pozvoni. Čim stignu do oltara, stupa na svećenikovu **desnu stranu** (2),

Kadioničar (K)

Nakon stavljanja tamjana u kadionicu, K stane na izlaz iz sakristije. Čim svećenik krene, K stupi ispred akolita te ide na **čelu** procesije, držeći *kadionicu* desnom rukom a *lađicu* s tamjanom u lijevoj ruci. Kad dođu do oltara, K propusti ostale te stane na (5), *poklekne* zajedno sa svećenikom i odstupi korak natrag (24). Tu će odsa-

Akoliti (A1 i A2)

Oba se akolita neposredno prije izlaska iz sakristije zajedno sa svećenikom i ceremonijarom okrenu prema **Raspelu** te pred njim duboko *naklone* glavu. Zatim, držeći svijećnjake, stanu u procesiju iza kadioničara a ispred ceremonijara. Kod **oltara** stanu desno i lijevo od kadioničara (A1 na 6; A2 na 7), pokleknu zajedno s nji-

uzima svećenikov *biret* (uz uobičajene poljupce), istovremeno sa svećenikom *poklekne* pred stepenicom, zatim odnese biret na **kredencu,** vrati se do **oltara,** *poklekne* još jednom pred sredinom oltara (zajedno s akolitima) te odlazi na svoje mjesto pred stepenicama (4).

da biti njegovo mjesto uvijek kada njiše kadionicu.

me, odlaze na svoja mjesta pred **stepenicama** (14 i 15) te stave svoje *svijećnjake* na drugu stepenicu. Odmah zatim još jednom dolaze pred sredinu oltara (48 i 49), propuštaju ceremonijara u sredinu, *pokleknu* zajedno s njime te odu na svoja mjesta i tamo *kleče* pred stepenicom.

Pristupne molitve

C kleči za vrijeme pristupnih molitava pred stepenicom sa svećenikove **desne strane** (samo malo iza njega), čini *znak križa* i *naklon glave* kada je to potrebno te *odgovara* kao ministranti u tihoj Misi. Dok C moli **Confiteor,** na uobičajeni način se udara u prsa na riječi *mea culpa.*

K *stoji* za vrijeme pristupnih molitava na (24) i njiše kadionicu. Ne čini niti naklone glavom, niti znakove križa. Samo dok ceremonijar moli **Confiteor,** prestaje njihati kadionicu i nakloni glavu; jednako tako čini kada zbor pjeva *Gloria Patri* kod *Introitusa.*

Kod početka pristupnih molitava akoliti već *kleče* na svojim mjestima te ostaju klečati sve vrijeme; i ne odgovaraju na svećenikove molitve (to čini ceremonijar); no zajedno s njime čine *znak križa* i *naklon glave* kao u tihoj Misi, i to po mogućnosti usklađeno sa svećenikom i ceremonijarom; jednako tako udaraju rukom prsa dok ceremonijar moli **Confiteor.**

Introitus* do *Gloria

Čim se svećenik ponovno uspravi nakon *Oremus,* C ustaje, odlazi u **sredinu** (1), tamo *poklekne* (zajedno s akolitima), vraća se na svoje prijašnje mjesto (4), tu dobiva *lađicu* od kadioničara, otvara je, te ide zajedno s kadioničarom, s njegove *lijeve* strane, do oltara (39). Naklone se pred svećenikom te C uz riječi *Benedicite, Pater reverende* pruža lijevom rukom lađicu svećeniku, uzima iz nje desnom rukom žličicu za tamjan, poljubi žličicu i svećenikovu desnu ruku te mu dade žličicu. Nakon što svećenik stavi tamjan, C poljubi svećenikovu ruku, poljubi žličicu, vraća je u lađicu, zatvori lađicu i vrati je kadioničaru. Zatim od kadioničara uzme **kadionicu** i pruža ju svećeniku: najprije poljubi držak kadionice, zatim svećenikovu desnu ruku, te stavi držak kadionice u svećenikovu lijevu ruku. Potom s desne strane *prati* svećenika za vrijeme kađenja oltara (poput đakona u svečanoj Misi). Nakon kađenja C desnom rukom uzima kadionicu od svećenika, ljubeći svećenikovu desnu ruku i držak kadionice, prebaci kadionicu u svoju lijevu ruku te stojeći pred najnižom stepenicom na strani Poslanice (19) *kadi* svećenika uz *tri* dvostruka udarca, te pred svećenikom duboko *nakloni* glavu prije i poslije kađenja. Vrativši kadionicu kadioničaru, C *asistira* svećeniku kod **Introitusa** stojeći na (35), pokazuje desnom rukom početak *Introitusa,* odgovara kod **Kyrie** te napokon odlazi na (4), gdje stoji za vrijeme **Gloria** (na kraju se prekriži).

Čim svećenik krene prema oltaru, K prestane njihati kadionicu, *poklekne* zajedno s ceremonijarom i akolitima na svome mjestu, pristupi *s desne strane* ceremonijaru (33), pruži mu lađicu te zajedno s njime dolazi do oltara (26), gdje će svećenik staviti tamjan (K otvara kadionicu). Nakon toga daje ceremonijaru kadionicu, od njega uzima lađicu, prođe iza svećenikovih leđa (poklekne!), stane sa svećenikove lijeve strane te zajedno s ceremonijarom prati svećenika za vrijeme kađenja oltara. Nakon toga odlazi na (18), duboko se nakloni zajedno s ceremonijarom kad ovaj kadi svećenika, te naposljetku uzima kadionicu od ceremonijara. Potom odlazi na (5), poklekne i odnosi kadionicu u sakristiju.

Čim se svećenik uspravi, oba akolita *ustaju* (zajedno s ceremonijarom), odlaze u **sredinu** (2 i 3), tamo *pokleknu* zajedno s ceremonijarom pred najnižom stepenicom te se vraćaju na svoja mjesta (14 i 15), gdje stoje za vrijeme kađenja, ne naklanjajući se zajedno sa svećenikom. Nakon što svećenik uzme kadionicu, akolit (A1) koji stoji na desnoj strani odlazi na stranu Poslanice (19), uspne se do **knjige,** uzima je zajedno sa stalkom nakon što je pred svećenikom naklonio glavu, okrene se nadesno te držeći knjigu opet siđe na (19) i tu čeka (bez poklecanja) dok svećenik ne započne kaditi stranu Evanđelja. Sada vraća **misal** na oltar, nakloni glavu, istim putem silazi dolje na (19) te se vrati na svoje mjesto (14). Nakon kađenja svećenika akoliti ponovno *kleče* na svojim mjestima, na najnižoj stepenici. Za **Introitus, Kyrie** i **Gloria** čine *znak križa* i daju *odgovore* kao u tihoj Misi, te kad je potrebno *naklone* glavu; također i kad zbor pjeva *Gloria.*

Od zborne molitve do Evanđelja

Nakon *Dominus vobiscum* C odlazi (duljim putem) do najviše stepenice na **strani poslanice** (35) i ovdje *asistira* svećeniku dok pjeva **molitvu** /

Kod **molitve** i **poslanice** čine se uobičajeni nakloni kod *Oremus, Jesus* itd., kao u tihoj Misi (akoliti ne odgovaraju *Amen*); *Deo gratias* se odgo-

molitve (pokazuje desnom rukom molitve i po potrebi okreće stranice). Kod početnih riječi posljednje molitve *nakloni* se pred svećenikom, kraćim putem odlazi do **kredence,** ondje uzima Knjigu poslanica, s njome dolazi pred **sredinu** (1), poklekne pred stepenicom te sa mjesta (4) pjeva poslanicu (okrenut prema oltaru). Nakon toga ponovno *poklekne* u sredini, vraća Knjigu poslanica na kredencu (ne ljubi svećenikovu ruku, kao što to čini subđakon u svečanoj Misi nakon pjevanja Poslanice!) i vraća se na svoje uobičajeno mjesto. Ako poslanicu ne pjeva C nego netko drugi, taj dobiva Knjigu poslanica od C kod kredenca, uz međusobni naklon glave prije i poslije pružanja knjige. Zatim C prati pjevača istim putem (s pjevačeve lijeve strane) kao što je opisano gore.

vara nakon svećenikovoga tihog čitanja poslanice samo ako poslanicu pjeva jedan klerik, odnosno ceremonijar. Ako sâm svećenik pjeva poslanicu, odgovor *Deo gratias* daje ceremonijar, a akoliti šute. Nakon **Graduala** A1 prenosi Misal na stranu Evanđelja (kao kod tihe Mise).

Evanđelje i Vjerovanje

Čim akolit (A1) stavi Misal na stranu Evanđelja, C odlazi do oltara (39), kao kod *Introitusa,* te na jednak način asistira kad svećenik stavlja **tamjan** u kadionicu. Međutim, nakon toga C *ne* daje kadionicu svećeniku, nego je ostavlja kadioničaru, a sâm odnosi *lađicu* na kredencu. Zatim se vraća pred sredinu oltara, *poklekne* (zajedno s akolitima) te odlazi s njima (ispred njih dvojice) na **stranu Evanđelja.** Nakon početnih riječi *Sequentia sancti Evangelii* C pruža svećeniku **kadionicu** (uz uobičajene poljupce) i potom je uzima od svećenika i daje ju kadioničaru. Na svršetku Evanđelja (nakon *Laus tibi, Christe*) C *okadi* svećenika stojeći na (22) uz tri dvostruka udarca kadionicom (kao na početku Mise), ponovno daje *kadionicu* kadioničaru, odlazi s oba akolita natrag do **sredine oltara,** zajedno s njima *poklekne* na (1) i vraća se na svoje mjesto (4).[*] Tamo ostaje *stajati* za vrijeme cijeloga **Vjerovanja;** jedino na riječi *Et incarnatus est... homo factus est,* poklekne na *oba koljena* pred sredinom oltara *in plano* (1). — Ako je za vrijeme Mise propovijed, svećenik propovijeda s propovjedaonice bez misnice i bez manipula, ali s biretom (C asistira svećeniku kod svlačenja i oblačenja, te ga prati do propovjedaonice).

Još za vrijeme (tihoga) čitanja Poslanice K ponovno pristupa **oltaru** s *kadionicom* na (5), *poklekne,* uspne se do oltara kao prije (kod prvoga kađenja) zajedno s ceremonijarom na **suppedaneum** (26), asistira kod stavljanja **tamjana,** ali *ne* predaje kadionicu ceremonijaru, nego s njome odlazi na (5). Ovdje *poklekne* zajedno s ceremonijarom i obojicom akolita te odlazi zajedno s njima, kao posljednji u povorci, na **stranu Evanđelja** (52). Ovdje pruža ceremonijaru **kadionicu** na početku i na svršetku pjevanja Evanđelja, te se nakon kađenja svećenika vraća (jednakim redoslijedom kao prije) ponovno do **sredine oltara,** *poklekne* (zajedno s oba akolita) te, ukoliko ne slijedi propovijed ili pjevanje Vjerovanja, ostaje stajati na (24); u protivnom odmah odlazi s kadionicom u **sakristiju.**

Čim ceremonijar i kadioničar (nakon stavljanja tamjana) siđu od oltara na planum, akoliti uzimaju svoje svijeće i s njima odlaze u **sredinu** (48 i 49). Tamo *pokleknu* zajedno s ceremonijarom i kadioničarom, te u paru odlaze iza ceremonijara na **stranu Evanđelja** (A1 na 21; A2 na 23), propuštaju ceremonijara u sredinu (22) te se okrenu prema *svećeniku.* Za vrijeme Evanđelja stoje nepomično, ne čineći *nijedan* naklon glave. Kad se nakon Evanđelja okadi svećenik, vraćaju se u **sredinu,** ponovno *pokleknu* (zajedno s ceremonijarom i kadioničarom) te se vraćaju na svoja mjesta (14 i 15), odlože tamo svijećnjake i kleknu. Kod Vjerovanja je sve kao i kod *Gloria* (vidi gore).

Od prinosa darova do *Sanctus*

C stoji na svojem uobičajenom mjestu (4). Čim akoliti vrate vrčiće na kredencu, ceremonijar prilazi k oltaru s *lađicom* (kao na početku Mise) na **suppedaneum** (39), asistira kad svećenik stavlja **tamjan** (uz uobičajene poljupce) te asistira kod kađenja prinosnih darova i oltara (za vrijeme kađenja prinosnih darova stoji malo ukoso iza svećenika na 38). Sve ostalo je kao i kod prvoga kađenja oltara. Na kraju C *okadi* **svećenika** s planuma na **strani Poslanice** (19). Potom predaje *kadionicu* kadioničaru, odlazi

Na početku prinosa darova K dolazi iz sakristije, *poklekne* (5), pričeka dok svećenik ulije vino i vodu u kalež te zajedno s ceremonijarom odlazi (kao na početku Mise) do **oltara,** te asistira kad svećenik stavlja tamjan. Nakon toga daje ceremonijaru kadionicu, od njega uzima lađicu, stane sa svećenikove lijeve strane (poklekne kad prolazi pred sredinom!) te zajedno s ceremonijarom asistira dok svećenik kadi. Nakon toga odlazi na (18), duboko se nakloni zajedno s ceremonijarom kad ovaj kadi svećenika, te naposljetku uzima kadionicu od ceremo-

Kod prinosa darova A1 i A2 *dodaju* svećeniku **vino** i **vodu,** kao kod tihe Mise, te se vraćaju na svoja mjesta (14 i 15) i ostaju *stajati.* Nakon što svećenik okadi križ, A2 odlazi na **stranu Evanđelja** (22), uspne se do oltara, uzme *Misal* zajedno sa stalkom, te se vrati na (22) i ondje drži Misal. Kada svećenik dovrši kađenje na strani Evanđelja, A2 vrati Misal na mjesto. Zatim oba akolita idu u **sredinu** (48 i 49), *pokleknu* i odlaze do kredence. Tamo uzmu **posudicu s vodom, tanjurić** i **ubrus,** odlaze na

[*] Ceremonijar može također nakon Evanđelja (odnosno nakon što svećenik potiho izmoli Vjerovanje) približiti Misal do sredine oltara (uz lijevi rub korporala).

Ceremonijar (C)

na (1), poklekne zajedno s akolitima, i s ovoga mjesta odgovara: *Suscipiat Dominus*… (ne preglasno!) te odmah odlazi do **Misala,** da pokaže svećeniku (lijevom rukom) **Darovnu molitvu** i **Predslovlje.** Za vrijeme *Predslovlja* povuče se jedan korak unatrag.

Kadioničar (K)

nijara. Zatim K odlazi na svoje mjesto (24), usput pokleknuvši na (29), te sa (24) *okadi* **narod** (tri jednostruka udarca), ponovno se okrene prema oltaru, *poklekne* i odlazi u sakristiju.

Akoliti (A1 i A2)

stranu Poslanice, stanu desno i lijevo od ceremonijara (A1 na 20; A2 na 18) te, pošto ceremonijar okadi svećenika, asistiraju kod svećenikovoga pranja ruku uz uobičajene *naklone.* Nakon toga odlaze s ceremonijarom (najbolje jedan iza drugoga) ponovno u sredinu (48 i 49), *pokleknu,* vraćaju se na svoja mjesta (14 i 15) i tu *kleče.* Od sada nadalje *kleče,* sve do Posljednjega Evanđelja.

Od *Sanctus* do Pričesti

Kad svećenik tiho izmoli **Sanctus,** C ostaje kod knjige sve do svršetka molitve *Communicantes* u Kanonu (kad se moli vlastiti *Communicantes,* treba otvoriti odgovarajuću stranicu, odnosno pokazati odgovarajuće mjesto!) te odmah nakon toga odlazi na svoje mjesto (4), *naklonivši* prije toga glavu pred svećenikom; također, kad pritom prolazi pred sredinom oltara (1), poklekne. Čim svećenik kod molitve *Hanc igitur* ispruži ruke iznad prinosa, C *stavlja tamjan* (ništa ne govoreći i ne čineći znak križa) u kadionicu koju mu pruža kadioničar, te *klekne* na svoje mjesto (4) *in gradu* (tj. na najnižoj stepenici).

Nakon podizanja kaleža C *ustaje* (istovremeno sa svećenikom), odlazi u **sredinu** (1), *poklekne,* odlazi do **Misala,** ponovno *poklekne* (okrenut prema sredini oltara) — odsada se više *ne naklanja* pred svećenikom sve do njegove pričesti iz kaleža — te *asistira* svećeniku kod knjige. Zajedno sa svećenikom čini sva *poklecanja.* Na kraju **Očenaša** odgovara *Sed libera nos a malo;* također nakon »Pax Domini...« odgovara: *Et cum spiritu tuo.* Kod **Agnus Dei** duboko nakloni glavu i *udara se o prsa* (ali to ne čini na riječi *Nobis quoque peccatoribus* u Kanonu!). Odmah nakon toga *poklekne* na mjestu, odlazi (ne naklanjajući se svećeniku) ponovno na **Planum,** ponovno *poklekne* pred najnižom stepenicom (1) te opet stane na svoje redovito mjesto (4). Kad se svećenik **pričešćuje,** C *kleči* in gradu (ne udara prsa kod riječi *Domine, non sum dignus*).

Odmah nakon svećenikove pričesti C odlazi na **stranu Poslanice,** *klekne* na stepenicu (otprilike na 19) te moli srednje *naklonjen* zajedno s akolitima *Confiteor* (ova se molitva započinje čim svećenik podigne kalež). Dok se dijeli pričest, C pridržava pričesnu pliticu (jednako kao ministrant u tihoj Misi). Ako i sâm C ide na pričest, tada *klekne* prije svih drugih pričesnika iza svećenika na **suppedaneum.**

Nakon dijeljenja svete pričesti (odnosno, ako se samo svećenik pričešćuje, tada nakon svećenikove pričesti iz kaleža), C *ustane,* pričeka dok A2 uzme Misal, *poklekne* zajedno s njime u **sredini,** odlazi (oko ruba stepenica) na **stranu Poslanice** i *asistira* svećeniku kod Pričesne pjesme i Popričesne molitve *(Communio* i *Postcommunio),* kao na početku Mise. Nakon posljednje molitve (ako ih se moli više), C *zatvara* **Misal** (osim ako će se čitati neko vlastito Posljednje Evanđelje), tako da je otvor knjige okrenut prema sredini.

Na znak zvonca kod **Sanctus** K ponovno pristupa s kadionicom k oltaru (5), *poklekne* i dalje *stoji,* sve dok dođe vrijeme za stavljanje tamjana. Tada odlazi na (33) te odatle (nakon što ceremonijar stavi tamjan) ide oko ruba stepenica (ponijevši sa sobom lađicu) na **stranu Poslanice** (19) i *klekne* in gradu (tj. na najnižu stepenicu), odloživši lađicu. Kod **podizanja** Hostije i kaleža *okadi,* svaki puta s tri dvostruka udarca, svete Prilike (malo se nakloni svaki puta kad svećenik poklekne). Potom odlazi ponovno u **sredinu** (5), poklekne i odnosi kadionicu i lađicu u sakristiju. Time njegova služba *završava;* odsada će bez kadionice do kraja Mise klečati na (50). Ako prima svetu Pričest, klekne pokraj A1.

Akoliti čine sve kao u tihoj Misi. Na *Sanctus; Hanc igitur* (kad svećenik ispruži ruke iznad kaleža); kod *Pretvorbe* i *»maloga podizanja«* daju uobičajeni znak zvoncem; također na riječi *Domine, non sum dignus.* Kod Pretvorbe su uz svećenika te mu podižu krajeve misnice kao na tihoj Misi. Kod dijeljenja svete Pričesti akoliti postupaju kao i u tihoj Misi (također prije Pričesti mole *Confiteor* zajedno s C). Budući da C pridržava pričesnu pliticu, A1 ostaje klečati na svojemu mjestu. Nakon dijeljenja svete Pričesti A1 i A2 poslužuju vino i vodu za purifikaciju i abluciju te prenose knjigu i veo kao u tihoj Misi.

Blagoslov i završetak Mise

Ceremonijar (C)

Kod **završnoga blagoslova** C kleči u sredini na (1) *in gradu* i odgovara *Amen* (prilikom blagoslova malo se nakloni i prekriži!). Zatim odmah *ustane* i za vrijeme **Posljednjega Evanđelja** *stoji* na svojemu mjestu, okrenut prema knjizi (daje odgovore i prekriži se kao i kod prvoga Evanđelja). Ako se čita vlastito Posljednje Evanđelje (dakle, *ne* Početak Ivanovog Evanđelja), C *asistira* sveće-

Akoliti (A1 i A2)

Za **blagoslov** A1 i A2 odlaze u **sredinu,** *pokleknu* te zatim *kleče* desno i lijevo od ceremonijara *in gradu* (na 2 i 3). Blagoslov primaju uz mali *naklon* tijela (i prekriže se). Čim svećenik započne čitati **Posljednje Evanđelje,** akoliti ustaju uzimajući svijećnjake te ostaju, držeći svijećnjake malo podignute, na svome mjestu *stajati;* ne će pokleknuti zajedno sa svećenikom na riječi *Et verbum*

niku na najvišoj stepenici, *pokazuje* početak Evanđelja, na kraju kaže *Deo gratias,* zatvara knjigu tako da otvor gleda prema van.

Nakon *Deo gratias* (na svršetku Posljednjega Evanđelja) C odmah uzima **biret.** Ako se mole posebne molitve (npr. *Oratio pro populo,* ili za lijepo vrijeme), C prethodno donese *tablicu s molitvom* odnosno *Obrednik* s kredence, te poslije ponovno vraća molitve, i tek tada donosi biret.

Na svršetku C istodobno sa svećenikom *poklekne* in plano, pruža svećeniku (tek sada) s desne strane biret (uz uobičajene poljupce) te odlazi pred njime (iza akolita) u sakristiju.

caro factum est, budući da drže svijećnjake.

Ukoliko se čita vlastito Posljednje Evanđelje, tada A1 uz uobičajene naklone i poklone prenosi **Misal** na **stranu Evanđelja** te se zatim vraća u **sredinu** (pritom poklekne!). Nakon svršetka Evanđelja A2 odnosi knjigu ponovno na stranu Poslanice.

Kad se svećenik nakloni kod sredine oltara (prije silaska), A1 i A2 odlaze na 6 i 7, *pokleknu* zajedno sa svećenikom i ceremonijarom te odlaze jedan pored drugog iza kadioničara u sakristiju.

Svjetlonoše

Svjetlonoše sudjeluju kod svečanijih slavlja. Treba ih biti najmanje *dva,* no najčešće su *četvorica* ili *šestorica;* u osobito svečanim prilikama ih je *osam* (dakle, uvijek parni broj). Njihov je zadatak s upaljenim svjetiljkama (svijećama) u ruci klečati pred oltarom u vremenu od *Sanctus* do svršetka *Pretvorbe* (na mjestima 8—10 i 11—13); odnosno, ako se na svetoj Misi dijeli sveta pričest, ostaju sve do završetka pričešćivanja. Izvan toga vremena mogu prisustvovati svetoj Misi *bez* svjetiljki. U tome slučaju pristupaju k oltaru u ulaznoj procesiji odmah iza kadioničara.

Napomene o pjevanim i recitiranim dijelovima Mise

Svećenik pjeva tekstove određene za pjevanje, a sve ostale molitve izgovara tiše, tako da ga čuju samo najbliži poslužitelji. Potiho izgovara također one tekstove koji se potiho izgovaraju kod tihe Mise. Svećenik *pjeva* sljedeće: početni redak: *Gloria in excelsis Deo* (to je prvo što svećenik kod pjevane Mise izvodi naglas); *Dominus vobiscum — Oremus; zbornu molitvu; čitanje Poslanice* (ako netko drugi ne pjeva poslanicu; u tom slučaju svećenik je istodobno potiho čita za oltarom); *Evanđelje;* početni redak: *Credo in unum Deum;* ponovno *Dominus vobiscum — Oremus; Predslovlje* (počevši od *Per omnia saecula saeculorum... Dominus vobiscum... Sursum corda... Gratias agamus...*); nakon Kanona: *Per omnia saecula saeculorum... Oremus... Praeceptis salutaribus...* te cijeli *Pater noster,* a zbor na kraju odgovara: *...sed libera nos a malo.* Zatim ponovno: *Per omnia saecula saeculorum... Pax Domini...* Naposljetku, poslije pričesti: *Dominus vobiscum, popričesnu molitvu;* ponovno *Dominus vobiscum,* te na kraju: *Ite missa est* (ili *Requiescant in pace* na zadušnici). / Završni blagoslov i Posljednje Evanđelje se recitira.

Pjevački zbor započinje *Introitus* čim zvonce dade znak za početak Mise. Kad se otpjeva *Gloria Patri* i ponovi početak *Introitusa,* zbor odmah pjeva *Kyrie eleison* / ukupno 9 zaziva (za sve to vrijeme svećenik moli potiho s ministrantima pristupne molitve, *Introitus* i *Kyrie*). Zatim se pričeka dok svećenik zapjeva *Gloria in excelsis Deo:* zbor nastavlja pjevati Slavu, a za to vrijeme svećenik potiho nastavi recitirati Slavu do kraja. Nakon *Dominus vobiscum* zbor odgovara *Et cum spiritu tuo,* te *Amen* nakon molitve (molitava). Kad se otpjeva poslanica, zbor odmah počinje pjevati *Gradual* (ili *Tractus*) te odmah zatim *Aleluja* (prvi *Aleluja* pjeva se dvaput, zatim »jubilus«, redak i ponovno *Aleluja* samo jednom s jubilusom). Na početku Evanđelja pjeva odgovore: *Et cum spiritu tuo* i *Gloria tibi Domine* (na kraju Evanđelja, kao niti na kraju Poslanice, ništa se ne odgovara!). Zatim nakon svećenikovoga zapjeva: *Credo in unum Deum* zbor nastavlja pjevati vjerovanje (dok svećenik moli Vjerovanje potiho do kraja). Nakon toga svećenik pjeva *Dominus vobiscum,* zbor odgovara *Et cum spiritu tuo.* Nakon što svećenik otpjeva: *Oremus,* odmah se počinje pjevati *Offertorium* (darovna pjesma). Ako prinos darova dulje potraje, može se izvesti još jedna kraća pjesma ili svirati orgulje, ali tako da sve završi nakon svećenikovog tihog poziva *Orate fratres,* odnosno, prije nego će svećenik otpjevati *Per omnia saecula saeculorum* na početku Predslovlja. Nakon Predslovlja pjeva se *Sanctus:* svećenik će za oltarom tiho recitirati *Sanctus* i odmah nakon toga započet će potiho moliti kanon, a zbor nastavlja pjevati. Pjevanje mora biti gotovo do riječi u kanonu neposredno prije Pretvorbe: *Qui pridie quam pateretur* (te riječi svećenik mora izgovarati u tišini, a i sama pretvorba mora se odvijati u strogoj tišini). Poslije Pretvorbe, kada svećenik poklekne i ustane nakon podizanja kaleža, zbor može nastaviti pjevati *Benedictus qui venit in nomine Domini* (ukoliko se nije sve otpjevalo prije Pretvorbe), a može se pjevati i neka druga kraća pjesma ili svirati orgulje, ali se završi na znak zvonca prije Očenaša. Tu dakle svećenik pjeva *Per omnia saecula saeculorum.* Zbor odgovara *Amen,* te na završetku Očenaša: *Sed libera nos a malo.* Kasnije ponovno odgovara: Per omnia saecula saeculorum. *Amen.* Pax Domini sit semper vobiscum. *Et cum spiritu tuo.* Nakon toga odmah se pjeva *Agnus Dei.* Pričesna pjesma *(Communio)* pjeva se obično nakon dijeljenja svete Pričesti. Zatim se ponovno odgovara na svećenikove zazive pjevajući: *...Et cum spiritu tuo... Amen.* Na kraju, kada svećenik otpjeva *Ite missa est,* zbor odgovara: *Deo gratias* (jednakim napjevom kako je svećenik pjevao *Ite missa est).* Na svršetku Mise moguće je otpjevati još jednu pjesmu, za vrijeme, ili bolje nakon Posljednjega Evanđelja, npr. *Salve Regina* (nakon pjevane Mise ne mole se završne molitve: triput Zdravo Marijo i ostale molitve pred oltarom). Ulaznu i izlaznu procesiju mogu pratiti orgulje. *Zabranjeno je sviranje orgulja* u vrijeme Došašća i od Sedamdesetnice do Uskrsa (osim na 3. nedjelju Došašća i 4. korizmenu nedjelju).